

Raadsvoorstel

Onderwerp	Oprichten Regionaal Energie Bedrijf Noordoost Twente		
Portefeuillehouder	J. van Essen		
Team	Duurzaamheid	Datum	25 januari 2022
Agendapunt (invulling door Griffie)		Zaaknummer	21Z01925
		Documentnummer	21.0034793

Wij stellen u voor te besluiten om:

Geen wensen en bedenkingen in te dienen met betrekking tot het voorgenomen besluit van het college van burgemeester en wethouders om het Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente (REB-NOT) samen met andere gemeenten en een aantal Lokale Energie Initiatieven (LEI's) op te richten.

Inleiding

De energietransitie is in alle opzichten een uitdagende opgave waarvoor we als totale samenleving staan. Gemeenten hebben in deze energietransitie een regierol toebedeeld gekregen.

De NOT-gemeenten hebben ervoor gekozen om daarin een stimulerende/faciliterende rol en eventueel een zelf ontwikkelende rol te spelen. Uw raad heeft daarnaast de motie 'Losserse Energie Opwekking door de gemeente Losser' ingediend. Ook in de gemeenten Tubbergen en Dinkelland zijn vergelijkbare moties ingediend. Raden hebben daarmee aangedrongen om een actieve rol na te streven en te onderzoeken of een energiebedrijf hier een bijdrage aan zou kunnen leveren.

Door samen met andere gemeenten deel te nemen in een REB-NOT (Regionaal Energiebedrijf Noordoost-Twente) krijgen duurzame energie initiatieven een marktwaardige ontwikkelkans en wordt de rol van Lokale Energie Initiatieven (LEI's) versterkt.
(Een LEI is initiatief van inwoners zoals bijv. de energiecoöperatie Greuner.)

Een belangrijke overweging daarbij is het realiseren van het uitgangspunt dat de inwoners van Noordoost Twente niet alleen de lasten moeten ervaren maar ook de lusten. Om dit laatste te bereiken is het noodzakelijk dat inwoners niet alleen invloed hebben op het proces of financieel kunnen participeren, maar ook dat zij in belangrijke mate het eigendom en dus de zeggenschap hebben over de grootschalige vormen van duurzame energie.

Samenhang 3 raadsvoorstellen.

Voor het REB-NOT is naast het deelnemen van de gemeenten ook een goede financiële infrastructuur en een éénduidige definitie en invulling van het begrip Lokaal Eigendom van belang. Daarom wordt de gemeenteraad een pakket van samenhangende raadsvoorstellen voorgelegd. Dit omvat:

1. Oprichting REB-NOT, waar de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen met betrekking tot de oprichting te uiten, aangezien de oprichting zelf een bevoegdheid van het college is,
2. Garantstelling. Het aanwijzen van het opwekken van duurzame energie door coöperaties als publieke taak. Zodat met een garantstelling van de gemeente(n) projecten uitgevoerd kunnen worden waar iedereen aan mee kan doen en profiteren, ongeacht het inkomen en vermogen.

3. Beleidsnotitie Lokaal Eigendom. Het vaststellen van een Beleidsnotitie Lokaal Eigendom, zodat in de gemeenten dezelfde definitie wordt gehanteerd en de invulling van het begrip Lokaal Eigendom op dezelfde manier gebeurt.

Deelname gemeente voor in principe 5 jaar

Aangezien het REB-NOT voor de gemeenten een middel is om de kwantitatieve en kwalitatieve doelen vanuit RES Twente voor haar gebied te bereiken, is het logisch om uit te gaan van een beperkte deelname in tijd als het gaat om deelname in de rechtspersoon vanuit de gemeenten. Deelnemende gemeenten nemen na een periode van vijf jaar een besluit of zij het REB-NOT zullen verlaten. De statuten bieden de mogelijkheid om alsnog te besluiten om ook na 5 jaar de deelname in de rechtspersoon voort te zetten.

Financiële bijdrage gemeente in het REB-NOT is de eerste twee jaar noodzakelijk

Gezien de huidige situatie rond het realiseren van projecten is het noodzakelijk om de kosten voor organisatie en exploitatie van het REB-NOT voor de eerste twee jaren als gemeenten voor te financieren. Van het samen ontwikkelen van projecten, waarbij de directeur/projectleider van het REB-NOT de LEI's ondersteunt bij het ontwikkelen en voorbereiden van projecten, tot het realiseren daarvan kost in de praktijk één tot twee jaar.

Financiële dekking van € 1 per inwoner per jaar voor eerste twee jaar is beschikbaar

Voor een financiële bijdrage hoeft er geen begrotingswijziging plaats te vinden. Vanuit de begrotingspost duurzaamheid zijn incidentele middelen aanwezig om deze financiële bijdrage te betalen.

Nieuwe ontwikkeling tussentijds evalueren om ook de gemeenteraad actief betrokken te houden

Het oprichten van een Regionaal Energiebedrijf van gemeenten en LEI's is nieuw in Overijssel en ook vrij nieuw in Nederland. Gezien de steeds luider wordende roep om meer betrokkenheid van de bevolking bij de energietransitie is het op dit moment ook een logische stap om te zetten als we de doelen die we als Noordoost Twentse gemeenten samen hebben gesteld willen bereiken. Aangezien het voor alle betrokkenen, inclusief de gemeenteraad, een nieuwe ontwikkeling is en de energietransitie een steeds belangrijkere plaats gaat innemen in het beleid, vinden wij het gewenst om halverwege de termijn van vijf jaar een tussentijdse evaluatie uit te voeren en deze te bespreken met de gemeenteraad.

Beoogd effect

De gemeente ziet het REB-NOT als een middel om de gestelde doelen in de RES Twente gezamenlijk te bereiken, zowel kwantitatief (aantal GWh) als kwalitatief (50 % Lokaal Eigendom). Met de gemeentelijke deelname in het REB-NOT wordt beoogd om niet alleen kleine projecten te ontwikkelen, maar samen te werken aan een versnelling door ook grootschalige projecten te ontwikkelen en te realiseren.

Argumenten

1.1 Duurzaamheid is voor de gemeente een belangrijk speerpunt.

Stimuleren van duurzaamheid en betrokkenheid van inwoners daarbij vinden wij belangrijk. Vanuit de internationale klimaatakkoorden, het landelijke Energieakkoord en de RES Twente hebben we gezamenlijk een aanbod gedaan voor de kwantitatieve opgave als NOT-gemeenten. Tevens onderschrijven we de kwalitatieve taakstelling van minimaal 50 % van de opwekking van duurzame energie als lokaal eigendom te realiseren.

1.2 Een regionaal energiebedrijf NOT geeft invulling aan de publieke taak

Sinds 2004 is er in Nederland sprake van een geliberaliseerde energiemarkt, waarbij afnemers van energie zelf hun energieleverancier kunnen kiezen. Eind 2006 is de Wet Onafhankelijk

Netbeheer, de zogenaamde splitsingswet aangenomen. Netbeheer, productie en levering van energie zijn sindsdien gesplitst.

Het hoogspanningsnet wordt beheerd door TenneT, die 100% in handen is van de Nederlandse overheid, de netbeheerders van het midden- en laagspanningsnet zijn in handen van provincies en gemeenten.

Door de besluiten inzake de terugdringing van CO₂ (Klimaatakkoord) en daarmee de volledige vervanging van fossiele energie door duurzame, hernieuwbare energie in de periode tot 2030/2050 is de productie van energie veranderd. De centrale opwekking van fossiele energie wordt steeds meer vervangen door de decentrale opwekking van duurzame energie. Het aantal producenten is daardoor enorm gestegen, in feit is elke eigenaar van zonnepanelen een kleinschalige producent van duurzame, hernieuwbare energie.

Inmiddels heeft de landelijke overheid in het Klimaatakkoord vastgelegd. Gemeenten hebben de regierol gekregen in het realiseren van de afgesproken GWh duurzame, hernieuwbare energie in het kader van de energietransitie, ofwel ze hebben de regie in het realiseren van voldoende productiecapaciteit voor wat betreft duurzame, hernieuwbare energie in het algemeen en het realiseren van 50% productiecapaciteit in Lokaal (Collectief) Eigendom in het bijzonder. Inwonersparticipatie wordt hierbij als voorwaarde gesteld.

Het zorgen van voldoende productiecapaciteit aan duurzame, hernieuwbare energie in Lokaal Eigendom is daarmee feitelijk een publieke taak geworden.

1.3 Samenwerking en schaalvergroting bieden voordelen.

Op dit moment zijn er in Noordoost Twente verschillende LEI's actief. Zij hebben als kenmerk dat ze allemaal relatief jong zijn en qua projecten nog gering van omvang. Tevens worden alle werkzaamheden uitgevoerd door vrijwilligers. Geen van de LEI's moet in staat worden geacht om een groot aantal kleinere projecten in korte tijd te realiseren of grootschalige projecten te realiseren. Door onderling de schaarse krachten te bundelen en samen te werken met de gemeenten worden de LEI's in staat gesteld meer ervaring op te doen, hun kennis te vergroten en de organisatie te professionaliseren.

1.4 Vorming REB-NOT belangrijk sturingsmiddel in het realiseren van de doelstellingen.

Een REB-NOT stelt ons in staat een actieve bijdrage en sturing te geven in de realisatie van de kwantitatieve en kwalitatieve taakstelling vanuit de RES Twente. Als gemeenten en inwoners dit gezamenlijk oppakken in een regionaal energiebedrijf biedt dit meer kansen voor het behouden van de opbrengsten voor de lokale gemeenschap. En kunnen daarmee ook mogelijkheden worden gegenereerd voor het bestrijden van energiearmoede en nieuwe duurzame initiatieven.

1.5 Besluitvorming in de Noordoost Twentse gemeenten

Het besluit tot oprichting van een REB-NOT dient door de betrokken colleges te worden genomen, waarna door de gemeenteraden wensen en bedenkingen worden geuit, alvorens de colleges een definitief besluit nemen. Indien besluitvorming in de gemeenteraden en de colleges in februari en maart 2022 kan plaatsvinden, kan het REB-NOT begin 2e kwartaal 2022 worden opgericht.

1.6 Deelname in het REB-NOT past binnen het beleidskader verbonden partijen uit 2019.

Verbonden partijen zijn primair de verantwoordelijkheid van het college

Het college is in de gemeentewet het orgaan dat privaatrechtelijke besluiten neemt. Hiertoe behoort ook het aangaan van een samenwerkingsverband met nieuwe of bestaande rechtspersoon.

Het REB-NOT valt onder privaatrechtelijke participaties.

Het huidige voorstel past binnen het afwegingsschema zoals opgenomen in het Beleidskader verbonden partijen uit 2019. Er is sprake van een duidelijk doel, van een publiek belang, het

vraagt gedurende een periode van minimaal 5 jaar een actieve betrokkenheid van de gemeente en gezien de samenwerking met de LEI's is gekozen voor een privaatrechtelijke rechtspersoon. Het is niet noodzakelijk dat de gemeente deelneemt in het risicodragend vermogen. Het REB-NOT betreft een Coöperatie U.A. Deelname in het risicodragend vermogen is wel mogelijk bij grootschalige projecten. Indien dit het geval is, zal hierover een afzonderlijk besluit worden genomen.

1.7 Inzet REB-NOT draagt bij aan vergroten draagvlak van de energietransitie

Het REB-NOT zal erop sturen om het lokaal eigendom van projecten zo groot mogelijk te maken waardoor zoveel mogelijk geldstromen lokaal blijven (lasten en lusten lokaal). Lokaal eigendom betekent ook meer zeggenschap in de buurt. Dit samen zorgt voor meer draagvlak bij de inwoners voor de energietransitie. De ervaring leert dat projecten die (mede) worden geïnitieerd vanuit de bevolking een veel grotere kans van slagen hebben dan projecten van marktpartijen. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de bevolking niet alleen de lasten ervaart, maar ook profiteert van de lusten en daarnaast zeggenschap heeft.

1.8 De risico's voor de gemeente zijn beperkt.

Voor wat betreft de kleine projecten, die worden aangevraagd op basis van de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking door de deelnemende LEI's, worden de werkzaamheden van het REB-NOT verrekend op basis van de van tevoren gemaakte afspraken met de betreffende energiecoöperatie en de omvang van het project. De risico's van grootschalige projecten zitten in de ontwikkelfase van een project. Dit wordt met name veroorzaakt doordat veel projecten uiteindelijk niet worden gerealiseerd door een gebrek aan acceptatie en draagvlak.

Om het risico van de kosten tijdens de ontwikkelfase voor de gemeenten te beperken kan gebruik worden gemaakt van het Ontwikkefonds van de Provincie Overijssel en van Crowdfunding onder inwoners en ondernemers (risicodragende lening tegen een aantrekkelijke rente).

Kanttekeningen

1.1 Alternatieven voor dit besluit zijn:

- Het niet oprichten van een REB-NOT met als gevolg dat naar alle waarschijnlijkheid de **gecombineerde** doelstelling van het aantal te realiseren GWh in Noordoost Twente en het realiseren van 50 % Lokaal Eigendom van deze te realiseren GWh niet gehaald zal worden.
- Het niet deelnemen van alle vier gemeenten in de rechtspersoon REB-NOT en het uitsluitend financieel/personeel deelnemen van alle vier gemeenten heeft tot gevolg dat de LEI's het ook de eerste jaren volledig op eigen kracht zullen moeten doen. De gemeente Oldenzaal heeft voor wat betreft haar eigen positie inmiddels voor deze variant gekozen. Oldenzaal doet dit vanwege principiële redenen.
- Het oprichten van een Lokaal Energie Bedrijf, uitsluitend voor de gemeente Losser. Een dergelijk LEB (Lokaal Energie Bedrijf) is qua omvang en schaal dusdanig dat er geen sprake zal kunnen zijn van een levensvatbaar bedrijf. Bovendien kan dan geen gebruik worden gemaakt van de kennis en ervaring, die inmiddels is opgebouwd in het totale gebied en die in de komende jaren nog gezamenlijk wordt opgebouwd. Een LEB sluit bovendien ook niet aan bij het gezamenlijke bod vanuit de gemeenten in Noordoost Twente richting RES Twente en de samenwerking binnen Energie van Noordoost Twente.

1.2 Verhouding Twence B.V. tot het REB-NOT

Naast de marktpartijen en de Lokale Energie Initiatieven (collectief eigendom) is er in Twente nog een belangrijke speler (Twence) actief in het realiseren van duurzame, hernieuwbare energie. Hoewel Twence geen productielocaties in collectief eigendom realiseert, kan zij wel een belangrijke rol spelen om samen met de LEI's grootschalige projecten te realiseren met 50% Lokaal Eigendom.

Rollen die Twence kan invullen: producent van grondstoffen en duurzame energie middels het ontwikkelen en exploiteren van (nieuwe) grootschalige installaties, adviseur of projectbegeleider bij (onderzoek naar) regionale en lokale activiteiten, organiseren van centrale inkoop of aanbestedingen.

Twence heeft aangegeven graag met het nieuw op te richten REB-NOT te willen samen werken.

Financiële dekking van het voorstel

Voor een financiële bijdrage hoeft er geen begrotingswijziging plaats te vinden. Vanuit de begrotingspost duurzaamheid zijn incidentele middelen aanwezig om deze financiële bijdrage te betalen.

Participatie

Dit voorstel leent zich niet voor een uitgebreide burgerparticipatie.

Wel is er uitgebreid met diverse vertegenwoordigers van LEI's in Noordoost Twente gesproken.

Vervolg

Uitvoering

Na het uiten van wensen en bedenkingen door de gemeenteraad en een definitief besluit door het college van burgemeester en wethouders zal samen met de andere deelnemende gemeenten en de deelnemende LEI's het REB-NOT worden opgericht. In de bijlages zijn de hiertoe voorbereide documenten te vinden:

1. De concept statuten met bijbehorende ledenovereenkomst;
2. en het projectplan met daarin opgenomen de begroting.

Na de oprichting zullen de projecten worden ontwikkeld en uitgevoerd.

Evaluatie

Voorgesteld wordt om na 2,5 jaar (2^e halfjaar 2024) te evalueren en de resultaten van de evaluatie aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten te verstrekken.

Bijlagen

Datum	Corsa doc. nr.	Omschrijving
03-01-2022	22.0000133	Projectplan
03-01-2022	22.0000136	CONCEPT-STATUTEN Coöperatie Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente U.A
16-10-2020	20.0026637	Raadsinfo Onderzoek naar oprichting Regionaal Duurzaam Energiebedrijf in Noord Oost Twente (NOT)
04-02-2020	20.0003241	Motie Losserse Energie opwekking

Het college van burgemeester en wethouders van Losser; 25 januari 2022

secretaris,

burgemeester,

drs. J. van Dam

G.J. Kok MDR